

W wieku 94 lat zmarł w piątek 1 października w Poznaniu wielki polski historyk prof. Gerard Labuda, badacz średniowiecza, dziejów Słowiańszczyzny, Pomorza i Kaszub. Był chyba najwybitniejszym z żyjących polskich historyków, nestorem tych nauk w Polsce, "ostatnim z wielkich" w długim pokoleniowym łańcuchu polskich slawistów i pomeranistów. Nie sposób wyobrazić sobie stanu współczesnej wiedzy historycznej o Słowiańszczyźnie i Pomorzu bez jego znakomitych prac, często o fundamentalnym charakterze. Był autorem propozycji najstarszego zapisanego zdania w języku polskim ("Gorze nam się stało" - zdanie miał wypowiedzieć książę Henryk Pobożny w trakcie bitwy pod Legnicą). Był redaktorem wydawanego od 1969 roku monumentalnego dzieła "Historia Pomorza", składającego się z czterech tomów obejmujących jedenaście ksiąg. Za dzieło swojego życia, niejako testament naukowy, uznał ostatnią swoją książkę - "Historia Kaszubów w dziejach Pomorza". Mieszkał w Poznaniu, ale w jednym z pożegnalnych listów wyznał, że chciałby być pochowany na Kaszubach.

"Kaszub równy Długoszowi" - jak napisała o nim jedna z gazet - miał ogromne zasługi dla wykształcenia się świadomości historycznej współczesnych mieszkańców Pomorza Zachodniego, pozwalającej poczuć się dziedzicami tej ziemi. Swoją pracą naukową budował poczucie tożsamości pomorskiej, wyływającej ze słowiańskich pradziejów tej krainy, etnicznego rdzenia Kaszubskiego oraz dziejów pierwszej dynastii pomorskiej Gryfitów. Rozbudzał zainteresowania całych powojennych pokoleń Pomorzan, przełamywał poczucie wyobcowania, nadawał sens naszej obecności tutaj, sprawiał, że nie czuliśmy się przybyszami znikąd. Niezwykle ceniony i szanowany na Pomorzu, był Honorowym Obywatelem Miasta Gdańska (1994), Honorowym Obywatelem Miasta Szczecina (2007). W Koszalinie, pomysł uhonorowania Profesora narodził się w kręgu działaczy Komitetu Obywatelskiego Miasta Koszalina, jednak oczekiwanie na lepszy klimat dla tego typu inicjatyw, nie pozwoliło w końcu zrealizować tych planów.

W jego dorobku naukowym jest ponad 1600 prac, w tym liczne artykuły i prace zbiorowe. Był autorem m.in. "Studiów nad początkami państwa polskiego", "Słowiańszczyzny pierwotnej", "Polskiej granicy zachodniej. Tysiąc lat dziejów politycznych". Łącznie opublikował ponad 2000 prac, w tym ponad 30 książek i kilkaset rozpraw i artykułów. Redagował m.in. "Historię dyplomacji", "Słownik starożytności słowiańskich" i "Polski Słownik Biograficzny". Zajmował się także edycją źródeł (w tym skandynawskich i anglosaskich) do historii Słowiańszczyzny.

U honorowanych wysokimi odznaczeniami państwowymi, m.in. Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą, doktor honoris causa Uniwersytetu Gdańskiego (1986), UMK (1993), Uniwersytetu Jagiellońskiego (1995), Warszawskiego (1996) oraz Szczecińskiego (2003).

Odszedł wielki historyk, naukowiec, wychowawca, Polak, Kaszuba.

Tadeusz ROGOWSKI

Prof. Gerard LABUDA - urodził się 28 grudnia 1916 w Nowej Hucie koło Kartuz, naukę rozpoczął w rodzinnym domu, kontynuował ją w szkole powszechnej w Luzinie. Znając dwa języki i wykazując nieprzeciętne zdolności, po kilku tygodniach pobytu w szkole, został przeniesiony od razu do trzeciej klasy. Uczęszczał do gimnazjum klasycznego w Wejherowie, w 1936 roku rozpoczął studia historyczne na Uniwersytecie Poznańskim, był uczniem profesorów Kazimierza Tymienieckiego i Józefa Widajewicza. Napisana podczas studiów monografia o biskupie Chrystianie zyskała status monumentalnej pozycji w polskiej historiografii. Pracował jako archiwista, zaś w roku akademickim 1938-1939 był stypendystą Uniwersytetu w Lund w Szwecji. Po wybuchu wojny kontynuował studia na tajnym Uniwersytecie Ziemi Zachodnich w Warszawie, gdzie w 1943 roku otrzymał tytuł magistra (*Polska i krzyżacka misja w Prusach*), doktorat obronił w 1944 roku (*Założenia Arcybiskupstwa Magdeburgskiego i Biskupstwa Poznańskiego na tle wschodniej polityki misyjnej*), habilitacja w 1946 roku na Uniwersytecie Poznańskim (*Studia nad początkami państwa polskiego*). Jeszcze w czasie wojny wykładał w filii Uniwersytetu Ziemi Zachodnich w Kielcach.

Od 1950 r. profesor Uniwersytetu Poznańskiego, od 1953 r. także w Instytucie Historii PAN - tamże na czele Zakładu Historii Pomorza. W latach 1962-1965 pełnił funkcję rektora UAM. Od 1964 r. członek korespondent PAN, od 1968 r. członek rzeczywisty, w latach 1972-1980 prezes oddziału poznańskiego, w latach 1984-1989 wiceprezes; w latach 1989-1994 prezes reaktywowanej Polskiej Akademii Umiejętności, następnie prezes honorowy. Związany był również z Instytutem Zachodnim w Poznaniu. W latach 1972-1975 i 1980-1981 prezes Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Zmuszony do zaprzestania pracy naukowej na UAM po 1968 roku (jego dwaj synowie brali udział w protestach Marca 1968), kontynuował badania w Instytucie Historii PAN. W latach późniejszych wrócił do UAM, by nadal (choć już bez wynagrodzenia) kierować do emerytury w 1986 roku pracami swojego zakładu.

Prof. Gerard Labuda - ostatni z wielkich

Wpisany przez Administrator

sobota, 02 października 2010 08:11 - Poprawiony niedziela, 08 lipca 2018 11:50

Fotografia pochodzi ze strony internetowej Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk.